ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 26. martā [1]

Lieta C-597/13 P

Total SA
pret

Eiropas Komisiju

Apelācija — Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Parafīna vaska tirgus Eiropas Ekonomikas zonā un Vācijas ogļu putekļu vaska tirgus — Cenu noteikšana un tirgu sadale — Lēmums, ar kuru konstatēts konkurences tiesību normu pārkāpums — Meitasuzņēmuma, kas pilnībā pieder mātesuzņēmumam, izdarīts pārkāpums — Prezumpcija par mātesuzņēmuma īstenotu izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmumu — Mātesuzņēmuma atbildība, kas izriet tikai un vienīgi no tā meitasuzņēmuma pārkāpjošās rīcības — Meitasuzņēmumam adresēta sprieduma ietekme uz mātesuzņēmuma tiesisko stāvokli

I – **Ievads**

1. Izskatāmā lieta attiecas uz apelācijas sūdzību par Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2013. gada 13. septembra spriedumu *Total*/Komisija [2].

2. Tiesa šajā lietā it īpaši ir aicināta noteikt meitasuzņēmumam adresēta sprieduma [3] iedarbību uz mātesuzņēmuma tiesisko stāvokli, ja mātesuzņēmuma atbildība izriet tikai no tā meitasuzņēmuma pārkāpjošās rīcības. Šī lieta, manuprāt, sniedz iespēju uzsvērt, ka saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu [4] secinājumi no Vispārējās tiesas un Tiesas spriedumiem vispirms ir jāizdara Eiropas Komisijai. Papildus dažiem precizējumiem attiecībā uz šī izpildes pienākuma piemērojamību gadījumā, kad apelācijas sūdzību ir iesniegusi juridiskā persona, kurai ar citām vienībām kopīgi un solidāri tika piespriests samaksāt naudas sodu, Tiesai saskaņā ar principiem, kas izriet no sprieduma Komisija/*Tomkins* [5], ir jāsniedz daži skaidrojumi par tiesas iesaistīšanās apjomu un ierobežojumiem gadījumā, ja paralēlas prasības ir cēlušas vienības, kas tika sauktas pie atbildības par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu un par to tika solidāri sodītas.

3. Turklāt Tiesa arī ir aicināta lemt par pārbaudes tiesā apjomu attiecībā uz mātesuzņēmuma sniegto netiešo pierādījumu un argumentu, lai atspēkotu prezumpciju par tā īstenotu izšķirošu ietekmi uz tā meitasuzņēmuma rīcību, noraidīšanas pamatojumu.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — T-548/08, EU:T:2013:434, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums".

3 — Šajā gadījumā runa ir par spriedumu *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), kas tika pasludināts tajā pašā dienā, kad pārsūdzētais spriedums.

4 — Saskaņā ar šo tiesību normu "iestādei, kuras tiesību akts ir pasludināts par spēkā neesošu, ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai ievērotu attiecīgo Tiesas spriedumu [..]".

5 — C-286/11 P, EU:C:2013:29.

II – **Tiesvedības priekšvēsture**

4. Tiesvedības priekšvēsturi, kā arī apstrīdētā lēmuma saturu Vispārējā tiesa ir apkopojusi pārsūdzētā sprieduma 1.–16. punktā, no kuriem ir iespējams iegūt sīkāku informāciju.

5. Šīs apelācijas sūdzības analīzes mērķiem es tikai atgādināšu turpmāk minēto.

6. Ar 2008. gada 1. oktobra Lēmumu C(2008) 5476, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39.181 – Sveču vasks) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") Komisija konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja un tai gandrīz pilnībā piederošais meitasuzņēmums *Total France SA* (turpmāk tekstā – "*Total France*") kopā ar citiem uzņēmumiem bija pārkāpuši EKL 81. panta 1. punktu un 1992. gada 2. maija Eiropas Ekonomikas zonas līguma (OV 1994, L 1, 3. lpp.) 53. panta 1. punktu, piedaloties aizliegtā vienošanās parafīna vaska tirgū Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) un Vācijas ogļu putekļu vaska tirgū. Apelācijas sūdzības iesniedzēja *Total SA* (turpmāk tekstā – "*Total*") un tās meitasuzņēmums *Total France* bija vieni no apstrīdētā lēmuma adresātiem.

7. Komisijas skatījumā *Total France* darbinieki bija tieši piedalījušies pārkāpumā visā pārkāpuma izdarīšanas laikā. Tāpēc Komisija atzina, ka *Total France* ir atbildīga par piedalīšanos aizliegtajā vienošanās (apstrīdētā lēmuma 555. un 556. apsvērums). Turklāt *Total France* no 1990. gada līdz pārkāpuma beigām tieši vai netieši vairāk nekā 98 % apmērā piederēja *Total*. Komisija uzskatīja, ka uz šī pamata var tikt prezumēts, ka *Total* īstenoja izšķirošu ietekmi uz *Total France* rīcību, jo abas sabiedrības veido vienu uzņēmumu (apstrīdētā lēmuma 557.–559. apsvērums).

8. Uzliktie naudas sodi izskatāmajā lietā tika aprēķināti saskaņā ar Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu [6], kas bija spēkā laikā, kad tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem.

9. Piemērojot minētās pamatnostādnes, Komisija apelācijas sūdzības iesniedzējai un tās meitasuzņēmumam noteica kopējo naudas soda summu EUR 128 163 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma 785. apsvērums).

10. Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma rezolutīvo daļu:

"*1. pants*

Šādi uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. panta 1. punktu un no 1994. gada 1. janvāra ir pārkāpuši EEZ nolīguma 53. pantu, piedaloties norādītajos periodos turpinātā nolīgumā un/vai saskaņotās darbībās parafīna vaska nozarē kopējā tirgū un no 1994. gada 1. janvāra EEZ:

[..]

Total France [..]: no 1992. gada 3. septembra līdz 2005. gada 28. aprīlim; un

[*Total*]: no 1992. gada 3. septembra līdz 2005. gada 28. aprīlim.

Saistībā ar šādiem uzņēmumiem pārkāpums norādītajos periodos arī attiecas uz ogļu putekļu vasku, kas pārdots gala klientiem Vācijas tirgū:

[..]

6 — OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "2006. gada pamatnostādnes".

Total France [..]: no 1997. gada 30. oktobra līdz 2004. gada 12. maijam; un

[*Total*]: no 1997. gada 30. oktobra līdz 2004. gada 12. maijam.

2. pants

Par 1. pantā minētajiem pārkāpumiem uzliek šādu naudas sodu:

[..]

Total France [..] solidāri ar [*Total*]: EUR 128 163 000.

[..]"

III – **Pārsūdzētais spriedums un spriedums lietā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08)**

11. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts 2008. gada 16. decembrī, apelācijas sūdzības iesniedzēja cēla prasību, kopumā izvirzot deviņus pamatus. Pirmie septiņi pamati bija minēti prasījumu atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas uz to attiecas, atbalstam un būtībā to mērķis bija apgalvot, ka to nevarēja vainot par tās meitasuzņēmuma *Total France* pārkāpjošo rīcību. Savukārt pēdējie divi pamati bija izvirzīti pakārtoti formulēto prasījumu atbalstam un to mērķis bija panākt apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda atcelšanu vai samazināšanu.

12. Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa noraidīja visus apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītos pamatus un tādējādi noraidīja prasību kopumā. It īpaši attiecībā uz lūgumu pārskatīt naudas soda apmēru Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 224. punktā izdarīja šādu secinājumu:

"Attiecībā uz tās neierobežoto kompetenci Vispārējā tiesa secina, ka prasītāja nav pierādījusi nevienu apstrīdētajā lēmumā pieļautu kļūdu vai pārkāpumu, kas pamatotu tai uzliktā naudas soda atcelšanu vai tā apmēra samazināšanu. Tā arī uzskata, ka, ņemot vērā visus apstākļus izskatāmajā lietā, it īpaši prasītājas izdarītā pārkāpuma smagumu un ilgumu, tai uzliktā naudas soda apmērs ir atbilstošs."

13. Pārsūdzētajā spriedumā, kas tika pasludināts tajā pašā dienā lietā *Total Raffinage Marketing* /Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), Vispārējā tiesa noraidīja visus pamatus, izņemot astoto pamatu attiecībā uz 2006. gada pamatnostādņu 24. punktā noteiktās aprēķina metodes prettiesiskumu. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, nosakot reizināšanas koeficientu, kas atspoguļo *Total France* piedalīšanās pārkāpumā ilgumu, Komisija bija pārkāpusi samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principus, pielīdzinot 7 mēnešu un 28 dienu laikposmu (parafīna vasks) un 6 mēnešu un 12 dienu piedalīšanās laikposmu (ogļu putekļu vasks) līdzdalībai viena gada garumā. Tāpēc Vispārējā tiesa apelācijas sūdzības iesniedzējai uzlikto naudas sodu samazināja no EUR 128 163 000 uz EUR 125 459 842.

IV – **Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi**

14. *Total* prasījumi Tiesai ir šādi:

— galvenokārt:

  — atcelt pārsūdzēto spriedumu;

  — apmierināt tās prasījumus pirmajā instancē – Vispārējā tiesā;

  — tādējādi atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz *Total*;

— pakārtoti, izmantojot tās grozīšanas pilnvaras, samazināt tai uzliktā naudas soda apmēru un

— katrā ziņā piespriest Komisijai atlīdzināt visus tiesāšanās izdevumus, tostarp tos, kuri ir radušies Vispārējā tiesā.

15. Komisija prasa apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, tostarp tos, kuri ir radušies Vispārējā tiesā.

16. Tiesa saņēma rakstveida apsvērumus par apelācijas sūdzību un 2015. gada 15. janvārī uzklausīja lietas dalībnieku mutvārdu apsvērumus.

V – **Apelācijas sūdzības analīze**

17. Apelācijas sūdzība galvenokārt ir balstīta uz trim atcelšanas pamatiem un pakārtoti uz trim pamatiem saistībā ar *Total* uzliktā naudas soda pārskatīšanu.

18. Komisija uzskata, ka vairāki pamati nav pieņemami un ka katrā ziņā neviens no minētajiem pamatiem nav pamatots.

19. Jākonstatē, ka daži pamati lielā mērā pārklājas un tāpēc daži no tiem ir jāizskata kopā.

20. Apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti izskatāmajā apelācijas sūdzībā būtībā – un, manuprāt, galvenokārt – ir izvirzīti ar mērķi, lai kritizētu Vispārējo tiesu par to, ka tā nesamazināja tai uzliktā naudas soda apmēru, lai arī tika nolemts to samazināt tās meitasuzņēmumam, ka šajā gadījumā tās atbildība pilnīgi ir atvasināta no minētā meitasuzņēmuma atbildības, kas vienīgais bija tieši piedalījies pārkāpuma izdarīšanā (skat. it īpaši pirmo un trešo pamatu), un arī ka tā nebija pildījusi savus pienākumus, veicot pārbaudi par tās sniegtajiem pierādījumiem, lai atspēkotu "prezumpciju par [tai pārmestās] izšķirošas ietekmes faktisku īstenošanu".

21. Šajā gadījumā, manuprāt, ir lietderīgi sākt šīs apelācijas sūdzības analīzi, kopā izskatot pirmo un trešo pamatu.

A – *Par pirmo un trešo pamatu*

1) Lietas dalībnieku argumenti

22. Izvirzot pirmo pamatu, *Total* apgalvo, ka, lai gan tās atbildība par attiecīgā pārkāpuma izdarīšanu pilnībā ir atvasināta, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 224. punktā neesot izmantojusi savas grozīšanas pilnvaras, lai tai par labu ņemtu vērā kļūdu, kas pieļauta, nosakot tās meitasuzņēmuma piedalīšanās minētajā pārkāpumā ilgumu. Starpība starp samazināto solidāro naudas sodu pēc sprieduma *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423) pasludināšanas un sākotnējo naudas sodu, proti, EUR 2 704 158 apmērā, neidentificējot nekādu juridisku pamatu, esot "nenosaukts sods", kas pilnībā ir jāmaksā apelācijas sūdzības iesniedzējai. *Total* uzskata, ka netika ievērots sacīkstes princips, jo šāda tās atbildības būtības grozīšana tika noteikta ar spriedumu *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), nevienā tiesvedības posmā nedodot tai iespēju iesniegt savus apsvērumus par šo jautājumu.

23. Izvirzot trešo pamatu, *Total* apgalvo, ka papildus nenosaukta naudas soda uzlikšanai, pārkāpjot sacīkstes principu, Vispārējā tiesa daudzos aspektos ir pārkāpusi Savienības tiesības.

24. Pirmkārt, *Total* uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā attiecībā uz grozīšanas pilnvaru apjomu. Tā apgalvo, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003[7] 31. pantu Vispārējai tiesai esot atļauts tikai "atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto soda naudu [naudas sodu]", bet nevis grozīt, kā tas esot izskatāmajā lietā, atbildības un no izrietošā soda vienreizējo un solidāro būtību attiecībā uz vienībām, kas veido vienu uzņēmumu, ja vien, veicot likumības pārbaudi, šajā jomā nav konstatēta kļūda vērtējumā.

25. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka, pat pieņemot, ka ir jāņem vērā, ka tiesai ir tiesības īstenot neierobežotu kompetenci, lai "grozītu" tai uzliktā naudas apmēru, nekonstatējot tās tiešu un konkrētu piedalīšanos pārkāpumā, Vispārējā tiesa ir pārkāpusi vairākus principus, kas tiesai ir jāievēro, kad tā īsteno savas grozīšanas pilnvaras.

26. Vispirms *Total* apgalvo, ka tādējādi rodas jautājums par to, vai Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā judikatūru attiecībā uz mātesuzņēmuma solidāru atbildību, kas izriet no tā meitasuzņēmuma pārkāpjošās rīcības, it īpaši spriedumu Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29).

27. Apelācijas sūdzības iesniedzēja arī apgalvo, ka, samazinot līdzdalības pārkāpumā ilgumu, lai aprēķinātu naudas sodu tikai tās meitasuzņēmumam, Vispārējā tiesa esot radījusi nevienlīdzīgu attieksmi pret to un tās meitasuzņēmumu, no vienas puses, un pret to un citiem uzņēmumiem, kas tika sodīti par piedalīšanos tajā pašā pārkāpumā, no otras puses. Pēc apelācijas sūdzības iesniedzējas domām, ar to, ka Vispārējā tiesa ir izmantojusi atšķirīgus aprēķina kritērijus attiecībā uz identiskiem rādītājiem, nespējot sniegt tam objektīvu pamatojumu, ir pārkāpta vispārējā saskanības prasība, kas izriet no vienlīdzīgas attieksmes principa un kas ir jāievēro, aprēķinot naudas sodu.

28. Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka samērīguma principa pārkāpums, kuru Vispārējā tiesa ir konstatējusi spriedumā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), arī ir attiecināms uz *Total*. Negrozot *Total* uzlikto naudas sodu un nesaskaņojot to ar meitasuzņēmumam uzlikto naudas sodu, *Total* uzliktais naudas sods esot nesamērīgs, ja vien tam netiek sniegts objektīvs pamatojums.

29. Komisija būtībā uzskata, ka pirmais pamats, kas, pēc tās domām, ir balstīts uz nepareizu pieņēmumu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa, noraidot tās prasību, esot grozījusi vai palielinājusi tās atbildības apjomu, būtu jānoraida kā nepamatots[8]. Turklāt šis pamats, ciktāl tā mērķis ir apstrīdēt spriedumu, kas taisīts saistītā lietā, kurā apelācijas sūdzības iesniedzēja neesot varējusi paust lūgumu iestāties lietā, esot jāatzīst par neefektīvu. Turklāt tā norāda, ka apgalvojums, saskaņā ar kuru nav ticis ievērots sacīkstes princips, jo Vispārējā tiesa to nebija uzaicinājusi paust savu viedokli par paredzēto tās meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda samazināšanu, ir pretrunā Tiesas spriedumam lietā, kurā tika pasludināts spriedums Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29). Visbeidzot tā apgalvo, ka tāds iespējamais Vispārējās tiesas procesuālo tiesību pārkāpums kā sacīkstes principa neievērošana Vispārējās tiesas sprieduma atcelšanu varot izraisīt tikai tad, ja ir pierādīts, ka šāds pārkāpums ir ietekmējis strīda iznākumu.

30. Attiecībā uz trešo pamatu Komisija uzskata, ka visi iebildumi, kuru pamatā it īpaši ir kļūdaina sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29), ar kuru Vispārējai tiesai netika uzlikts pienākums rīkoties tā, kā apelācijas sūdzības iesniedzēja būtu vēlējusies, interpretācija, ir jānoraida.

7 — Padomes 2002. gada 16. decembra Regula par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

8 — Jānorāda, ka savā atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību Komisija atsaucās arī uz pamata nepieņemamību, bet beigu beigās šo kvalifikāciju tā atkārtoti minēja savā atbildes rakstā uz repliku.

2) Vērtējums

31. Manuprāt, ir grūti apšaubīt to, ka Komisijas uzlikto vienreizējo naudas sodu par konkurences tiesību normu pārkāpumu vairs nevar pieprasīt no vienas vai citām attiecīgām vienībām tad, kad to pilnībā samaksājis viens no uzņēmumiem, kuri tika saukti pie solidāras atbildības. Pasīvā solidaritāte faktiski nozīmē to, ka, ja viens no kopparādniekiem izpilda attiecīgo pienākumu, principā tiek atcelts jebkāds likumā paredzētā naudas soda samaksas pienākums attiecībā uz visiem pārējiem kopparādniekiem.

32. Tāpat, ja pēc Eiropas Savienības tiesā celtās prasības tiek samazināts naudas soda apmērs, manuprāt, ir diezgan acīmredzami, ka nav juridiska pamata prasīt, lai viens no solidārajiem kopparādniekiem maksātu lielāku naudas sodu par minētās tiesas noteikto.

33. Faktiski šāds secinājums, manuprāt, attiecas uz Komisiju saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu, ar kuru iestādei, kas ir pieņēmusi aktu, tiek uzlikts pienākums izdarīt secinājumus saistībā ar minētā akta pilnīgu vai daļēju atzīšanu par spēkā neesošu.

34. Tādējādi, lai arī uzņēmumiem, kuriem par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu kopīgi un solidāri tika uzlikts naudas sods, noteikti tas ir jāsamaksā pilnā apmērā, tomēr tiem nav pienākuma maksāt lielāku summu par to, kas beigu beigās tika noteikta pēc prasības celšanas un ar Komisijas lēmumu uzliktā naudas soda apmēra samazināšanas. Atgriežoties pie aplūkojamās lietas, kurā mātesuzņēmuma atbildība pilnībā ir atvasināta no tā meitasuzņēmuma, kas vienīgais bija konkrēti pārkāpis LESD 101. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu īstenot aizliegtas vienošanās, atbildības un kurā arī šiem diviem uzņēmumiem solidāri tika piespriests naudas sods, Komisija nevar prasīt, lai mātesuzņēmums maksā lielāku naudas sodu par to, kas beigu beigās ir jāmaksā tā meitasuzņēmumam.

35. Tomēr šis secinājums Komisijas praksē acīmredzami nav uzlikts par pienākumu.

36. Komisijas atturēšanās izdarīt secinājumus no spriedumiem, kuros nospriests samazināt saistītām vienībām uzlikto naudas sodu, par ko liecina iesniegtā apelācijas sūdzība lietā, kurā tika pasludināts spriedums Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29), šķiet, saglabājas, kā to parāda izskatāmā lieta. Tiesa atkal ir aicināta noteikt, cik lielā mērā un ar kādiem nosacījumiem mātesuzņēmums, kas tika atzīts par atbildīgu par pārkāpumu, kuru izdarījis tikai tā meitasuzņēmums, var gūt labumu no tās meitasuzņēmuma celtās prasības labvēlīgā iznākuma, it īpaši no Vispārējās tiesas nolēmuma par naudas soda apmēra samazināšanu. It īpaši tā ir aicināta noteikt, vai šajā ziņā tā ir ne tikai Savienības tiesai sniegta iespēja, bet arī pienākums.

37. Šādas atturēšanās saglabāšanas pamatā, iespējams, ir dažādu Tiesas pieeju esamība.

38. Šajā ziņā Tiesa savā spriedumā Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) apstiprināja domu, saskaņā ar kuru ir tādas situācijas, kurās var uzskatīt, kā mātesuzņēmuma atbildība pilnībā ir atvasināta no tā meitasuzņēmuma atbildības[9]. Manuprāt, Tiesa turklāt ir netieši apstiprinājusi Vispārējās tiesas sprieduma *Tomkins*/Komisija[10] 38. punktā paredzēto noteikumu, saskaņā ar kuru, ja mātesuzņēmums tika atzīts par atbildīgu pārkāpuma izdarīšanā tikai tāpēc, ka tā meitasuzņēmums ir piedalījies aizliegtajā vienošanās, tā atbildība nevar būt lielāka par minētā meitasuzņēmuma atbildību[11].

9 — Minētā spriedums 43. punkts.

10 — Spriedums *Tomkins*/Komisija (T-382/06, EU:T:2011:112, 38. punkts).

11 — Šis secinājums, manuprāt, izriet no sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) 37. punkta, saskaņā ar kuru "[Komisijas izvirzītie] apsvērumi nav pietiekami, lai apšaubītu Vispārējās tiesas konstatējumu pārsūdzētā sprieduma 38. punktā".

39. Lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Areva* u.c./Komisija [12], Tiesa tāpat konstatēja, ka tad, kad mātesuzņēmumu atbildība par LESD 101. panta pārkāpumu ir pilnībā atvasināta no to meitasuzņēmuma atbildības, kas tiem secīgi piederēja, kopējā mātesuzņēmumiem piespriesto naudas sodu summa nevar pārsniegt naudas sodu, kas ir piespriests šim meitasuzņēmumam.

40. Tomēr šis secinājums, šķiet, netika ņemts vērā citās lietās, it īpaši attiecībā uz karteļiem tā sauktajās "rūpniecisko maisu" lietās. Tādējādi lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Kendrion*/Komisija [13], Tiesa tieši tika aicināta lemt par Vispārējā tiesā izvirzītajiem un minētās tiesas noraidītajiem argumentiem, saskaņā ar kuriem solidāras atbildības jēdziena jēga ir nepieciešamībā nodrošināt faktisku naudas soda samaksu, tādējādi paredzot, ka mātesuzņēmumam var tikt uzlikts vienīgi pienākums maksāt meitasuzņēmumam uzlikto naudas sodu [14] (skat. sprieduma 53. punktu).

41. Tiesa šo argumentāciju noraidīja kā nepamatotu (skat. sprieduma 58. punktu), norādot, ka debates, šķiet, drīzāk bija par Regulā Nr. 1/2003 minētās augšējās piemērojamās 10 % robežas piemērojamību šajā lietā, nosakot naudas sodus, ja tādas divas atsevišķas juridiskas personas kā mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums vairs neveido vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē (skat. sprieduma 57. punktu).

42. Tāpat Tiesa spriedumā *FLS Plast*/Komisija [15] noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu par to, ka Komisija no secīgajiem mātesuzņēmumiem nevar atgūt summu, kas ir lielāka par to meitasuzņēmumam noteikto naudas sodu [16]. Tiesa tādējādi nosprieda, ka "saistībā ar naudas soda, kas ir noteikts par konkurences noteikumu pārkāpumu, samaksu solidaritātes attiecības, kas pastāv starp diviem uzņēmumiem, kuri veido vienu saimniecisku vienību, nevar tikt reducētas uz sava veida galvojumu, ko sniedzis mātesuzņēmums, lai nodrošinātu meitasuzņēmumam noteiktā naudas soda samaksu, un ka argumentācija, saskaņā ar kuru šim mātesuzņēmumam nevar tikt piespriests maksāt naudas sodu tādā apmērā, kas ir lielāks nekā tā meitasuzņēmumam noteiktā naudas soda apmērs, tādējādi ir nepamatota" [17].

43. Tādējādi Tiesas judikatūrā ir konstatējama zināma nekonsekvence jautājumā par to, vai mātesuzņēmumam, kurš tika atzīts par atbildīgu LESD 101. panta pārkāpumā tikai par tā meitasuzņēmuma izdarītajiem pārkāpumiem un kuram tāpēc kopā ar meitasuzņēmumu solidāri tika piespriests naudas sods, var uzlikt pienākumu maksāt lielāku naudas sodu nekā tā meitasuzņēmumam.

44. Ņemot vērā šos ievada apsvērumus, izskatāmajā lietā ir sniegta iespēja veikt vairākus atgādinājumus par meitasuzņēmumam adresēta sprieduma iedarbību uz mātesuzņēmuma tiesisko situāciju, ja ir konstatēts, ka šī uzņēmuma atbildība izriet *tikai* no tā meitasuzņēmuma pārkāpjošās rīcības.

45. Tādējādi, pirms tiek izskatīta apelācijas sūdzības iesniedzējas īpaši izvirzītā argumentācija, ir jāatgādina daži būtiski punkti par tiesas ierosmi, it īpaši attiecībā uz tai sniegtajām iespējām, kad tajā paralēlas prasības ir cēlušas vienības, kurām solidāri tika piespriests vienreizējs naudas sods.

46. Šajā kontekstā veicot analīzi, arī ir jālemj par mātesuzņēmuma atbildības būtību un apjomu, ja tāpat kā izskatāmajā lietā ir pierādīts, ka tikai tā meitasuzņēmums ir tieši piedalījies pārkāpuma izdarīšanā [18].

12 — C-247/11 P un C-253/11 P, EU:C:2014:257, 137. un 138. punkts.

13 — C-50/12 P, EU:C:2013:771, 58. punkts.

14 — Šajā gadījumā Komisija ar apstrīdēto lēmumu apelācijas sūdzības iesniedzējai bija uzlikusi naudas sodu EUR 34 miljonu apmērā un tās meitasuzņēmumam *Fardem Packaging BV* naudas sodu EUR 2,2 miljonu apmērā.

15 — C-243/12 P, EU:C:2014:2006.

16 — *FLS Plast A/S* argumentācijas izklāstu Tiesā skat. sprieduma 93.–96. punktā.

17 — Spriedums *FLS Plast*/Komisija (C-243/12 P, EU:C:2014:2006, 107. punkts).

18 — Šeit minētais gadījums skaidri ir jānošķir no gadījuma, kad mātesuzņēmumam ir uzlikts naudas sods par tā paša rīcību, un tāpēc tam uzliktā naudas soda apmērs var atšķirties no meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda.

a) Ievada apsvērumi

i) Vainojamība pārkāpjošā rīcībā un mātesuzņēmuma, kas nav tieši piedalījies pārkāpuma izdarīšanā, atbildības būtība

47. Šobrīd ir skaidri atzīts, ka prezumpcijas par mātesuzņēmumu atbildību pamatā vispirms ir apstāklis, ka konkurences tiesībās tiek lietots jēdziens *uzņēmums*, ar kuru tiek apzīmēta jebkura vienība, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no tās juridiskā statusa vai tās finansēšanas veida[19]. Uzņēmuma jēdziens ir jāsaprot kā tāds, ar kuru apzīmē pat tādu ekonomisku vienību, kas, no juridiskā viedokļa raugoties, sastāv no vairākām juridiskām personām. No tā izriet, ka konkrētos apstākļos juridiska persona, kas nav izdarījusi konkurences tiesību pārkāpumu, tomēr var tikt sodīta par citas juridiskas personas pārkāpjošo rīcību, ja šīs abas personas ietilpst vienā un tajā pašā ekonomiskajā vienībā un tādējādi veido uzņēmumu, kas ir pārkāpis LESD 101. pantu[20].

48. Tādējādi mātesuzņēmumu var vainot meitasuzņēmuma pārkāpjošā rīcībā it īpaši tad, ja šis meitasuzņēmums, būdams atsevišķa juridiska persona, savu rīcību tirgū nenosaka patstāvīgi, bet galvenokārt izpilda mātesuzņēmuma dotos norādījumus, it īpaši ņemot vērā ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas vieno šīs abas juridiskās personas. Šādā situācijā tiek uzskatīts, ka mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums ir viena ekonomiska vienība un tādējādi tie veido vienu uzņēmumu, kas ļauj Komisijai adresēt mātesuzņēmumam lēmumu, ar kuru tiek uzlikts naudas sods, neizvirzot tai prasību pierādīt, ka minētais mātesuzņēmums ir personiski piedalījies šī pārkāpuma izdarīšanā[21].

49. Citā gadījumā, pieņemot, ka ir pierādīta tikai meitasuzņēmuma piedalīšanās pārkāpuma izdarīšanā, arī ir iespējams apstrīdēt mātesuzņēmuma, kura izšķirošo ietekmi uz savu meitasuzņēmumu pamatoti var prezumēt, atbildību.

50. Lai arī Tiesa vairākkārt ir norādījusi, ka mātesuzņēmums šādos gadījumos bija, tā sakot, "personiski" atbildīgs[22] , tas, manuprāt, ir tāpēc, lai uzsvērtu, ka tam bija jāuzņemas atbildība par tā meitasuzņēmuma pret konkurenci vērstajām darbībām neatkarīgi no tā konkrētās piedalīšanās to izdarīšanā to kapitālistisko un organizatorisko attiecību dēļ, kuras tas uztur ar savu meitasuzņēmumu, kā arī lai uzsvērtu, ka tie veido vienu ekonomisku vienību.

51. Lai cik personiska būtu atbildība, tādas mātesuzņēmuma atbildības apstrīdēšana, kas izriet tikai no ekskluzīvām vertikālām kapitālistiskām attiecībām, kuras tā uztur ar savu meitasuzņēmumu, tomēr ir *atvasināta* no meitasuzņēmuma atbildības[23].

52. No tā, manuprāt, izriet, ka, ja ir pieļauta kļūda konstatējumos attiecībā uz meitasuzņēmuma konkrētu piedalīšanos pārkāpuma izdarīšanā – un, iespējams, šī iemesla dēļ uzliktā naudas soda aprēķinā –, no tā būtu jāgūst labums arī mātesuzņēmumam.

53. Tas tā ir it īpaši tāpēc, ka saskaņā ar plaši izplatīto praksi Komisija šādos gadījumos atzīst divu attiecīgo vienību *solidāru atbildību*. Solidaritātes izmantošana nozīmē, ka vienībām parādniecēm tiek uzlikts viena vienreizēja soda samaksas pienākums, un no tā loģiski izriet, ka vienas vienības pilnīga vai daļēja atbrīvošana no samaksas pienākuma ietekmē citas vienības samaksas pienākumu.

19 — Skat. spriedumu *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-97/08 P, EU:C:2009:536, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 — Skat. it īpaši spriedumu Komisija u.c../*Siemens Österreich* u.c. (no C-231/11 P līdz C-233/11 P, EU:C:2014:256, 43. un 45. punkts un tajos minētā judikatūra).

21 — Skat. spriedumu *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-243/12 P, EU:C:2009:536, 58. un 59. punkts un tajos minētā judikatūra).

22 — Par neseno šī izteiciena lietošanu skat. it īpaši spriedumus Komisija/*Parker Hannifin Manufacturing* un *Parker-Hannifin* (C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 39. un 51. punkts un tajos minētā judikatūra); *Schindler Holding* u.c./Komisija (C-501/11 P, EU:C:2013:522, 101. punkts), kā arī Komisija u.c./*Siemens Österreich* u.c. (no C-231/11 P līdz C-233/11 P, EU:C:2014:256, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 — Skat. spriedumu Komisija u.c./*Siemens Österreich* u.c. (no C-231/11 P līdz C-233/11 P, EU:C:2014:256, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

54. Tādējādi ir jāprecizē, ka, ja ir noteikta solidāra atbildība, ir grūti samazināt naudas sodu tikai vienai no attiecīgajām vienībām. *Solidāras* atbildības jēdziens ietver to, ka persona, kuru Komisija atzinusi par atbildīgu pārkāpuma izdarīšanā, *saskaņā ar solidaritātes principu* nevar maksāt summu, kas ir lielāka par pārkāpuma tiešajam izdarītājam aprēķināto naudas sodu, to uzņemoties *kā atbildības attiecināšanas sekas*[24]. Šajā ziņā Vispārējā tiesa spriedumā *Tomkins*/Komisija (T-382/06, EU:T:2011:112, 38. punkts) norādīja, ka mātesuzņēmuma atbildība, ja tas nav tieši piedalījies minētā uzņēmuma pārkāpumā, nevarēja pārsniegt meitasuzņēmuma atbildību, – šādu risinājumu, šķiet, ir apstiprinājusi Tiesa.

55. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es uzskatu, ka šādos gadījumos, kad mātesuzņēmums ir atzīts par atbildīgu tikai par tā meitasuzņēmuma pārkāpjošām darbībām, nav nekāda tiesiska pamata prasīt minētajam mātesuzņēmumam, kuram ir noteikta solidāra atbildība ar tā meitasuzņēmumu, maksāt lielāku naudas sodu par to, kas ir jāmaksā tā meitasuzņēmumam.

56. Tomēr atbildība izdarīt secinājumus no sprieduma, kurā šajā gadījumā meitasuzņēmumam ir samazināts naudas sods, ir jāuzņemas Komisijai saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu. Lai pilnīgi un pareizi izpildītu Tiesas spriedumu, Komisijai, manuprāt, pilnībā ir jāņem vērā tas, ka meitasuzņēmumam ir ticis samazināts [uzliktais naudas sods], un šajā jautājumā tai nav rīcības brīvības.

57. Kā izklāstīšu turpinājumā, tiesas iesaistīšanās – kurai ir tikai papildu raksturs un kura balstīta uz lietderības apsvērumiem –, īstenojot tās neierobežoto kompetenci, lai saskaņotu minētās summas, ir tikai viena no iespējām, kas ir izmantojama konkrētos apstākļos. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējas nostājai to nevar noteikt par pienākumu.

ii) Tiesas ierosme, kad tajā ir celtas paralēlas prasības: no sprieduma Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c.[25] izrietošie principi spriedumā Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P)

58. Ir skaidrs, ka Savienības tiesa, kurā celta prasība atcelt tiesību aktu, nevar spriest *ultra petita*[26] . Saskaņā ar dispozitivitātes principu tiesa var lemt tikai par to, ko lietas dalībnieki tieši ir prasījuši, izņemot, protams, par pamatiem un jautājumiem, kurus vajadzības gadījumā tā var izvirzīt pēc savas ierosmes.

59. Piemērojot šo procedūras pamatprincipu, Tiesa spriedumā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c. ir precizējusi, ka, ja kāds no Komisijas pieņemtā tiesību akta adresātiem nolemj celt prasību atcelt tiesību aktu, Savienības tiesa lemj vienīgi par uz šo adresātu attiecināmiem lēmuma elementiem. Savukārt elementi, kas attiecas uz pārējiem adresātiem un kas nav tikuši apstrīdēti, neietilpst tiesas izlemjamā strīda priekšmetā[27]. Šajā pašā nozīmē Tiesa spriedumā *Arcelor Mittal Luxembourg*/Komisija un Komisija/*Arcelor Mittal Luxembourg* u.c.[28] ir uzsvērusi, ka, ja Komisijas lēmuma uzlikt naudas sodu par konkurences tiesību normu pārkāpumu adresāts nolemj celt prasību par tiesību akta atcelšanu, Savienības tiesa lemj vienīgi par tiem lēmuma aspektiem, kas skar šo adresātu. Turpretī aspekti, kas skar pārējos adresātus un nav tikuši apstrīdēti, nav strīda, kas jāizšķir Savienības tiesai, priekšmets.

24 — L. Bernardeau un J.-P. Christienne, *Les amendes en droit de la concurrence – Pratique décisionnelle et contrôle juridictionnel du droit de l'Union*, no kolekcijas "Europe(s)". Brisele, *Larcier*, 1. izd., 2013, it īpaši II.1231. punkts.

25 — C-310/97 P, EU:C:1999:407.

26 — Spriedums Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c. (C-310/97 P, EU:C:1999:407, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 — Turpat (53. punkts).

28 — C-201/09 P un C-216/09 P, EU:C:2011:190, 141. punkts.

60. Šīs lietas tomēr attiecās uz īpašām situācijām, īpatnībām, uz kurām ir norādīts sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) 47. un 48. punktā, kad apstrīdētā lēmuma atcelšana attiecībā uz attiecīgo sabiedrību nevarēja radīt nekādas sekas citām sabiedrībām, jo lēmuma adresāti tika uzskatīti par atsevišķām vienībām. Proti, bez lielām grūtībām ir jāatzīst, ka attiecīgie adresāti bija neatkarīgas vienības, uz kurām attiecās dažādi lēmumi vai vismaz atšķirīgu atsevišķu lēmumu virkne [29].

61. Situācija, kas ir aplūkota lietā, kurā tika pasludināts spriedums Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29), bija pilnīgi atšķirīga.

62. Šajā virspalātas pasludinātajā spriedumā Tiesa uzskatīja, ka, ja mātesuzņēmums ir iesaistīts pārkāpumā tikai tādējādi, ka *tā atbildība pilnībā ir atvasināta* no tā meitasuzņēmuma atbildības (pirmais nosacījums), un ja mātesuzņēmuma un tā meitasuzņēmuma iesniegtajiem prasības pieteikumiem ir *identisks priekšmets* (otrais nosacījums), Vispārējā tiesa pamatoti varēja samazināt mātesuzņēmuma piedalīšanās pārkāpumā ilgumu, par kuru tika nolemts meitasuzņēmuma ierosinātajā tiesvedībā, un attiecīgi samazināt mātesuzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru.

63. Šajā gadījumā rodas jautājums par to, vai samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējai uzlikto naudas sodu, ciktāl tas tika nolemts attiecībā uz tās meitasuzņēmumu, Vispārējai tiesai bija ne tikai konkrētos apstākļos sniegta iespēja, bet pienākums, īstenojot tās neierobežoto kompetenci. Jāuzsver, ka spriedumā Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) radās jautājums tikai par to, vai Vispārējā tiesa *varēja* saskaņot minētās summas, nevis par to, vai tai tas bija *jādara*.

64. Argumenti zināmā mērā varētu apstiprināt Vispārējās tiesas pienākumu pieņemt tādu pašu pieeju kā lietā, kurā tika pasludināts spriedums Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29)

65. Pirmkārt, šāda nostāja būtu saderīga ar vienotu pieeju uzņēmuma jēdzienam, kuru ir ierosinājusi Komisija un kura ir apstiprināta Tiesas judikatūrā. Ja mātesuzņēmums ir atzīts par atbildīgu tikai par sava meitasuzņēmuma pārkāpjošām darbībām, nesamazināt meitasuzņēmumam nolemto naudas sodu beigu beigās nozīmētu mākslīgi sadalīt šīs divas vienības, kas tomēr veido vienu uzņēmumu. Šajā kontekstā ir jābūt noteiktai konsekvencei starp mātesuzņēmumam uzlikto naudas sodu un meitasuzņēmumam uzlikto naudas sodu. Varētu šķist, ka ir nedaudz pretrunīgi aizstāvēt vienotu pieeju uzņēmuma jēdzienam attiecībā uz vainojamību pārkāpjošās rīcībās, no vienas puses, un aizstāvēt nošķirošu pieeju, kad ir jāizdara secinājumi no šīs vienotās pieejas, no otras puses.

66. Otrkārt, ja Vispārējai tiesai noteiktu pienākumu ļaut mātesuzņēmumam gūt labumu no naudas soda samazināšanas, kas, iespējams, tika noteikta tā meitasuzņēmumam, varētu rasties iespaids, ka pilnībā tiek izpildīts Vispārējās tiesas spriedums attiecībā uz meitasuzņēmumu. Šis jautājums it īpaši ir svarīgs tāpēc, ka Komisija, šķiet, ne vienmēr ir bijusi gatava izdarīt secinājumus attiecībā uz meitasuzņēmumam noteiktā [naudas soda] samazināšanu [30]. Turpinājumā es atgriezīšos pie tikko aplūkotā jautājuma, kas, manuprāt, ir galvenais kritērijs, lai šajā lietā sniegtu atbildi uz jautājumiem, kas izvirzīti pirmajā un trešajā pamatā.

67. Treškārt, nedrīkst aizmirst, ka Vispārējai tiesai attiecībā uz naudas sodu apmēru ir neierobežota kompetence, kuru īstenojot principam *ne ultra petita* ir ierobežotāka nozīme, pat tai tās gandrīz nav, nekā tas ir likumības pārbaudes jomā [31].

29 — Spriedumā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c. (C-310/97 P, EU:C:1999:407, 56. punkts), Tiesa norādīja, ka EK līguma 176. pantā (tagad LESD 266. pants) nebija noteikts, ka pēc attiecīgo personu lūguma tai ir jāpārskata identiski vai līdzīgi lēmumi, par kuriem tiek apgalvots, ka tajos ir ticis pieļauts tāds pats pārkāpums, un kuri ir tikuši adresēti citiem adresātiem, nevis prasītājam.

30 — Tā tas ir izskatāmajā lietā. Šajā gadījumā Komisijas aizstāvētajai pieejai tomēr pretrunā ir tās pieeja citās lietās, kurās Komisija attiecībā uz uzņēmuma uzliktā naudas soda samazināšanu, lai gan šīs uzņēmuma prasības pieteikumā šāda lūguma nebija, šķiet, gluži pretēji, tomēr uzskatīja, ka Vispārējā tiesa bija iejaukusies Komisijas kompetencē, kas tai piešķirta saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu (skat. it īpaši spriedumu *Alliance One International*/Komisija, C-679/11 P, EU:C:2013:606, 93. un 107. punkts).

31 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2012:499, 37. punkts) un ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru [*L. M. Poiares Maduro*] secinājumus lietā *Groupe Danone*/Komisija (C-3/06 P, EU:C:2006:720, 49. punkts).

68. Īstenojot šo kompetenci, Vispārējai tiesai, lai noteiktu atbilstošu uzliekamā naudas soda apmēru, ir jāņem vērā visi tiesiskie un faktiskie apstākļi, kas ir spēkā dienā, kad tā pieņem nolēmumu.

69. No tā varētu izslēgt tikai gadījumu, kad katrā konkrētā gadījumā tiek ņemts vērā mātesuzņēmuma atbildības pilnīgi atvasinātais raksturs un sekas, kuras noteikti rodas, ja meitasuzņēmumam tiek samazināts uzliktais naudas sods. Turklāt šajā kontekstā varētu apgalvot, ka secinājumu par šādas samazināšanas ietekmi uz mātesuzņēmumu (kura atbildība pilnībā ir atvasināta no tā meitasuzņēmuma atbildības) izdarīšanai un mātesuzņēmuma un tā meitasuzņēmuma celto paralēlo prasību priekšmetu identiskumam ir zināma automātiska saikne, un Vispārējai tiesai tai nebūtu jārada nepārvaramas grūtības.

70. Tomēr, lai arī cik vilinoši būtu uzlikt Vispārējai tiesai šādu pienākumu, tas tikai daļēji varētu novērst nosacījumu un nejaušību radītos apgrūtinājumus, kas nenovēršami ir saistīti ar tiesas iesaistīšanos. Es uzskatu, ka tiesas iesaistīšanās apelācijas sūdzības iesniedzējas ierosinātajā nozīmē viena pati vai galvenokārt nevar nodrošināt vienotas pieejas uzņēmumam efektivitāti un izraisīt nenovēršamas sekas attiecībā uz mātesuzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru gadījumā, kad tā atbildība pilnībā ir atvasināta no meitasuzņēmuma atbildības.

71. Pirmkārt, riskējot atgādināt acīmredzamo, norādīšu, ka tiesa var iesaistīties tikai atsevišķos gadījumos, jo tās iesaistīšanās priekšnosacījums vienmēr ir iepriekšēja prasības vai vairāku paralēlu prasību celšana. Tādējādi nevar izslēgt, ka tādā gadījumā, kāds ir aplūkots izskatāmajā lietā, mātesuzņēmums neuzskata par lietderīgu vai nevar iesniegt apelācijas sūdzību par lēmumu, ar kuru tam un tā meitasuzņēmumam par konkurences tiesību normu pārkāpumu solidāri ir piespriests naudas sods. Šādā gadījumā, lai gan apstrīdētais lēmums attiecas uz mātesuzņēmumu tikai meitasuzņēmuma pārkāpjošo darbību dēļ, tam noteikti būtu liegta jebkāda iespēja gūt labumu no naudas soda samazināšanas, kuru Vispārējā tiesa ir noteikusi minētajam meitasuzņēmumam.

72. Otrkārt, pat pieņemot, ka gan mātesuzņēmums, gan meitasuzņēmums celtu paralēlas prasības, kā tas ir izskatāmajā lietā, šo prasību priekšmetam ir jābūt identiskam, vismaz tad, kad ir jāveic likumības pārbaude.

73. Treškārt, šis punkts, manuprāt, atklāj visus ierobežojumus, kas saistīti ar tiesas iesaistīšanās pienākuma iespējamo noteikšanu, pat ja Vispārējai tiesai ir neierobežota kompetence, lai, pārskatot mātesuzņēmumam uzlikto naudas sodu, tā varētu ņemt vērā savus faktu konstatējumus attiecībā uz meitasuzņēmumu, ir jābūt tā, lai Vispārējā tiesa vēl nebūtu lēmusi par meitasuzņēmuma celto prasību (vai lai tā pieņemtu nolēmumu vienlaicīgi) brīdī, kad tā pasludina spriedumu par mātesuzņēmuma celto prasību. Nevar izslēgt, ka katrai lietai raksturīgo procedūras iespēju un materiālo ierobežojumu dēļ Savienības tiesa jau ir lēmusi par mātesuzņēmuma celto prasību brīdī, kad tai ir jālemj par meitasuzņēmuma celto prasību.

74. Tādējādi esmu stingri pārliecināts, ka attiecībā uz attiecīgi mātesuzņēmumu un tā meitasuzņēmumu rasto risinājumu saskaņotība tādā gadījumā kā izskatāmajā lietā vispirms ir jānodrošina Komisijai, kurai saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu ir pienākums veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumus. Lai gan ir citi apsvērumi, šai iestādei attiecībā uz mātesuzņēmumu ir jāizdara iespējamie secinājumi no sprieduma, kas attiecas uz tā meitasuzņēmumu.

75. Ir uzstājīgi jāatgādina, ka secinājumi no konstatējumiem attiecībā uz mātesuzņēmumu un risinājuma, kas beigu beigās tika rasts, izskatot meitasuzņēmuma celto prasību par lēmumu, ar kuru abiem uzņēmumiem solidāri tika piespriests naudas sods, ir jāizdara Komisijai. Šo nepieciešamību nevar ietekmēt lietderības apsvērumi. Komisijai, it īpaši katrreiz, kad meitasuzņēmums panāk daļēju vai pilnīgu naudas soda atcelšanu, būtu jāļauj arī mātesuzņēmumam gūt no tā labumu. Atgādināšu, ka

tādā gadījumā, kāds ir aplūkots izskatāmajā lietā, proti, kad mātesuzņēmuma atbildība pilnībā ir atvasināta no meitasuzņēmuma pārkāpjošām darbībām, saglabāt mātesuzņēmumam lielāku naudas sodu nekā tas, kas beigu beigās ir jāmaksā meitasuzņēmumam, nozīmē uzlikt naudas soda daļu, kuram nav nekāda juridiskā pamata.

76. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es it īpaši aplūkošu apelācijas tiesvedībā izvirzīto pirmo un trešo pamatu.

b) Par pirmo pamatu

77. Attiecībā uz pirmo pamatu, kas ir balstīts uz sacīkstes principa pārkāpumu, es uzskatu, ka, lai arī noteikti var veikt salīdzinājumus ar spriedumu Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29), katrā ziņā ir jārod cita atbilde.

78. Šajā lietā Vispārējai tiesai tika pārmests, ka tā nebija devusi iespēju Komisijai paust savu nostāju par tās nodomu samazināt *Tomkins plc* uzlikto naudas sodu, balstoties tikai uz pamatiem, kurus bija izvirzījis tās meitasuzņēmums paralēlajā lietā, kurā tika pasludināts Vispārējās tiesas spriedums *Pegler* /Komisija [32]. Tiesa pamatu noraidīja, nospriežot, ka Komisijas kritika par sacīkstes principa un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu neievērošanu bija balstīta uz nelokāmu šīs iestādes pārliecību, ka mātesuzņēmums *Tomkins plc* nekādi nevarēja gūt labumu no pārkāpuma ilguma samazināšanas, kas tika noteikta attiecībā uz tā meitasuzņēmumu *Pegler Ltd*, ja vien nav celtas pilnīgi identiskas prasības. Tomēr Tiesa precizē, ka "noteiktos apstākļos šāda iespēja pastāv" (C-286/11 P, EU:C:2013:29, 61. punkts).

79. Šajā gadījumā tomēr nevar neņemt vērā argumentu, saskaņā ar kuru meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda samazināšana, kuru nepavada mātesuzņēmumam uzliktā naudas soda samazināšana, ir mainījusi mātesuzņēmuma atbildības būtību [33]. Šajā gadījumā nevarētu uzskatīt, ka mātesuzņēmuma atbildība faktiski pilnībā ir atvasināta no meitasuzņēmuma atbildības, vai arī starpībai starp mātesuzņēmumam uzliktā naudas soda summu un meitasuzņēmumam noteikto summu vairs nav juridiskā pamata.

80. Tomēr es neesmu pārliecināts, ka tiesvedībā, kurā tika pasludināts pārsūdzētais spriedums, Vispārējā tiesa ir pārkāpusi sacīkstes principu, kas it īpaši ietver to, ka lietas dalībnieki sacīkstes veidā var uzzināt un apspriest tos faktiskos un tiesiskos apstākļus, kas noteiks tiesvedības iznākumu [34] – neatkarīgi no tā, vai tiesa tos ir izvirzījusi pēc savas ierosmes.

81. Pat pieņemot, ka ir jāpieņem argumentācija, saskaņā ar kuru ar pārsūdzēto spriedumu, lasot to kopā ar spriedumu, kas tajā pašā dienā tika pasludināts lietā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), tika grozīta apelācijas sūdzības iesniedzējas atbildības būtība, manuprāt, pārsūdzēto spriedumu nevar uzskatīt par apšaubāmu, no tiesību uz aizstāvību ievērošanas viedokļa raugoties.

82. Tādējādi es uzskatu, ka pamats attiecībā uz sacīkstes principa pārkāpumu ir acīmredzami nepamatots, ja ne neefektīvs.

83. Prasības pamats ir neefektīvs tādā nozīmē, ka ar pārsūdzēto spriedumu, iespējams, tika grozīta nevis atbildības būtība, bet gan šī sprieduma, gan sprieduma, kas tika pasludināts lietā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), iedarbība.

32 — T-386/06, EU:T:2011:115.

33 — Lai arī šī pamata formulējums noteiktos aspektos var maldināt, apelācijas sūdzības iesniedzēja atsaucas uz atbildības būtības maiņu, nevis tikai uz tās atbildības pastiprināšanu.

34 — Par šīs prasības nesenu atgādinājumu skat. spriedumu ITSB/*National Lottery Commission* (C-530/12 P, EU:C:2014:186, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

84. Pamats katrā ziņā ir nepamatots, ciktāl nav pierādīts, ka Vispārējā tiesa esot pieņēmusi pārsūdzēto spriedumu, neļaujot lietas dalībniekiem iesniegt faktiskos un tiesiskos pierādījumus. Nolemjot citādi, tiesai tiktu uzlikts pienākums sistemātiski uzaicināt juridisko personu paust savu viedokli par ietekmi, kādu, iespējams, izraisīs saistītajās vai paralēlajās lietās pieņemtās nostājas.

85. Visbeidzot ir acīmredzami, ka tāds iespējamais Vispārējās tiesas procesuālo tiesību pārkāpums kā sacīkstes principa neievērošana var izraisīt Vispārējās tiesas sprieduma atcelšanu tikai tad, ja ir pierādīts, ka šāds pārkāpums ir ietekmējis strīda iznākumu [35].

86. Šāda pierādījuma izskatāmajā lietā, manuprāt, nav. Faktiski nav pierādīts, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas uzaicināšana šīs pēdējās ierosinātajā nozīmē noteikti būtu mainījusi strīda iznākumu.

c) Par trešo pamatu

87. Arī trešais pamats nav pārliecinošs.

88. Kā esmu izklāstījis iepriekš, no sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) nevarētu secināt, ka Vispārējā tiesa būtu pieļāvusi kādu kļūdu tiesību piemērošanā vai būtu nepareizi īstenojusi savu neierobežoto kompetenci, izskatāmajā lietā nesaskaņojot apelācijas sūdzības iesniedzējai uzlikto naudu sodu ar naudas sodu, kas beigu beigās tika uzlikts tās meitasuzņēmumam lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423).

89. Attiecībā uz šī pamata pirmo daļu apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments, kura mērķis būtībā ir norādīt, ka Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežotu kompetenci, esot pārsniegusi pilnvaras, šajā saistībā mainot tās atbildības būtību, mani nepārliecina.

90. Turpinot domu, kuru esmu minējis attiecībā uz pirmo pamatu, pietiek atgādināt, ka, no atbildības apjoma grozīšanas viedokļa raugoties, problēmas, iespējams, rada paralēlajā lietā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423) veiktā [naudas soda] samazināšana, nevis pārsūdzētais spriedums, ja to aplūko atsevišķi.

91. Attiecībā uz trešā pamata otro daļu tā lielā mērā attiecas uz secinājumiem, kas ir jāizdara no sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29).

92. Manuprāt, atkal ir jāatgādina, ka Tiesa ir minējusi tikai vienu no Vispārējai tiesai doto iespēju gadījumā, kad mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums apstrīd tiem uzliktos naudas sodus, ceļot paralēlas prasības, kuru priekšmets ir identisks, lai ļautu mātesuzņēmumam gūt labumu no tā meitasuzņēmumam noteiktās naudas soda samazināšanas. Turklāt, manuprāt, tas pietiekami skaidri izriet no Tiesas lietotajiem vārdiem, it īpaši sprieduma 61. punktā divreiz minot jēdzienu "iespēja". Lai arī Tiesa ir nospriedusi, ka neierobežotā kompetence ļāva Tiesai saskaņot mātesuzņēmumam uzliktā naudas soda summu ar summu, kas tika noteikta meitasuzņēmumam, izskatot tā celto paralēlo prasību, tā tomēr to nav noteikusi kā pienākumu.

93. Iepriekš minēto iemeslu dēļ ar šāda pienākuma noteikšanu varētu novērst tikai daļu trūkumu, kas rodas attiecīgi mātesuzņēmumam un tā meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda apmēra nesaskaņošanas dēļ.

94. Katrā ziņā, pat pieņemot, ka Tiesa nolemj noteikt šādu pienākumu Vispārējai tiesai, kas, manuprāt, nemaz nav lietderīgi, ņemot vērā Komisijai atbilstoši LESD 266. panta pirmajai daļai uzlikto izpildes pienākumu, šo tiesas iesaistīšanās pienākumu varētu uzlikt tikai tad, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi.

35 — Skat. it īpaši spriedumu *Gascogne Sack Deutschland*/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

95. Papildus tam, ka mātesuzņēmumam un meitasuzņēmumam ir jāceļ paralēlas prasības, arī šo prasību *priekšmetam* ir jābūt *tādam pašam*, kā tas skaidri izriet no sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29).

96. Lai arī Tiesa šajā spriedumā nav skaidri noteikusi šī jēdziena "priekšmets" nozīmi, tomēr šie divi būtiskie nosacījumi ļauj uztvert tā saturu.

97. Pirmkārt, Tiesa neprasa, lai tiktu izvirzīti identiski pamati vai arī lai šo pamatu atbalstam minētā argumentācija būtu identiska. Šāda pieeja būtu ļoti ierobežojoša un jebkurš mēģinājums saskaņot naudas sodu apmēru, kuru Vispārējā tiesa ir noteikusi, izmantojot neierobežoto kompetenci, tiktu nolemts neveiksmei.

98. Otrkārt, nav pietiekami prasīt, lai attiecīgi mātesuzņēmuma un tā meitasuzņēmuma prasījumu mērķis būtu panākt tādu pašu iznākumu, lai konstatētu priekšmeta identiskumu. Tāpat naudas soda samērīga vai atbilstoša rakstura vispārēja apstrīdēšana attiecībā uz pārkāpuma ilguma un smaguma kritērijiem neļautu konstatēt priekšmeta identiskumu.

99. Šajā jautājumā Tiesa, manuprāt, ir apstiprinājusi Vispārējās tiesas pieeju lietā *Tomkins*/Komisija (T-382/06, EU:T:2011:112), saskaņā ar kuru iebildumi par pārkāpuma ilgumu tiek nošķirti atkarībā no tā, vai tie attiecas uz to pašu vai citu aspektu. Vispārējā tiesa saskaņoja naudas sodu apmēru tikai tik lielā mērā. Tiesa sava sprieduma 56. punktā, šķiet, apstiprināja Vispārējās tiesas veikto nošķiršanu, nospriežot, ka attiecībā uz *Tomkins plc* celto prasību tai varēja pārmest tikai atteikumu ņemt vērā Komisijas pieļauto kļūdu, piemērojot reizināšanas koeficientu *Pegler Ltd*. Šajā kontekstā Tiesa norādīja, ka Vispārējā tiesa minētā sprieduma 56.–58. punktā bija izdarījusi secinājumus, ka *Tomkins plc* celtā prasība neattiecās uz Komisijas pieļauto kļūdu reizināšanas koeficientu piemērošanā.

100. Attiecībā uz izskatāmo lietu, lai arī papildus daudziem pamatiem, kas attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējas vainojamību pārkāpumā, tā arī ir apstrīdējusi piedalīšanās pārkāpumā laika posma noteikšanu, tomēr tā to nav darījusi no tāda paša viedokļa kā *Total France*. Papildus konstatējumiem par efektīvu piedalīšanos konkrētos laika posmos, *Total France* arī bija kritizējusi naudas soda aprēķināšanas metodi, kas tika izmantota, lai noteiktu piemērojamo palielinošo faktoru attiecībā uz pārkāpuma ilgumu.

101. Tomēr, ņemot vērā tieši iebildumu par vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principu pārkāpumu, piemērojot no pamatnostādnēm izrietošo metodi, Vispārējā tiesa samazināja apelācijas sūdzības iesniedzējas meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru.

102. Tādējādi es uzskatu, ka, pat pieņemot, ka Vispārējai tiesai būtu bijis pienākums ņemt vērā naudas soda apmēra samazināšanu, kuru tā bija noteikusi *Total France*, tā nevarēja tādā pašā veidā samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējai uzlikto naudas sodu. Apelācijas sūdzības iesniedzējas prasība neattiecās uz piemēroto metodi saistībā ar ilgumu, un tātad šajā ziņā tās prasības un tās meitasuzņēmuma *Total France* celtās prasības priekšmets nebija identisks.

103. Attiecībā uz iebildumu par vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu arī rodas jautājums, vai Vispārējai tiesai pēc savas ierosmes bija jānosaka tāds pats naudas soda samazinājums, kāds tika noteikts *Total France*.

104. Šajā ziņā pietiek atgādināt, ka neierobežotās kompetences īstenošana nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes un ka, izņemot absolūtus pamatus, kas tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, piemēram, apstrīdētā lēmuma pamatojuma neesamība, prasītājs ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret šo lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus [36].

36 — Skat. it īpaši spriedumus *KME Germany* u.c./Komisija (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 104. punkts); *Chalkor*/Komisija (C-386/10 P, EU:C:2011:815, 64. punkts) un *KME Germany* u.c./Komisija (C-389/10 P, EU:C:2011:816, 131. punkts).

105. Tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja pirmajā instancē nav apstrīdējusi koeficienta noteikšanas metodi attiecībā uz pārkāpuma ilgumu, lai noteiktu naudas soda apmēru, apelācijas tiesvedībā tā, manuprāt, nevarētu apgalvot, ka Vispārējās tiesas attieksme pret to ir bijusi mazāk labvēlīga nekā pret tās meitasuzņēmumu.

106. Turklāt, tā kā vienlīdzīgas attieksmes princips nav absolūts pamats [37], Vispārējai tiesai pamatoti nebija pienākuma atsaukties uz prettiesiskumu, kura pamatā bija palielinošā faktora piemērošana, lai arī tā tika informēta par šo jautājumu, izskatot *Total France* celto paralēlo prasību.

107. Šie apsvērumi arī ir jāpiemēro iebildumam par apgalvoto samērīguma principa pārkāpumu. Tas, ka Vispārējai tiesai ir jāīsteno tās neierobežotā kompetence, ievērojot šo tikko minēto principu, nenozīmē, ka tai ir jāizvirza jebkādi argumenti par iespējamo minētā principa pārkāpumu.

108. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es uzskatu, ka apelācijas sūdzības pirmais un trešais pamats ir jānoraida.

B – *Otrais pamats: kļūdas tiesību piemērošanā attiecībā uz pārsūdzētā sprieduma pamatojumu*

109. Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa, veicot attiecīgi tiesiskuma pārbaudi un īstenojot tās neierobežoto kompetenci, ir pieļāvusi vairākas "kļūdas attiecībā uz pamatojumu".

1) Pirmā daļa: Vispārējās tiesas kļūdas tiesību piemērošanā esamība, jo, veicot tiesiskuma pārbaudi, tā nekritizēja Komisiju par tās pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi

a) Lietas dalībnieku argumenti

110. Apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza divus iebildumus.

111. Pirmkārt, tā uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas, pārbaudot apstrīdētā lēmuma pamatojumu saistībā ar argumentiem, kas izvirzīti, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošo ietekmi.

112. *Total* uzskata, ka saskaņā ar principiem, kas izriet no sprieduma *Elf Aquitaine*/Komisija [38], šajā gadījumā bija jāsniedz pastiprināts pamatojums tam, kāpēc Komisija iesniegtos pierādījumus uzskatīja par nepietiekamiem, lai atspēkotu minēto prezumpciju.

113. Pirmkārt, apstrīdētais lēmums neesot pieņemts atbilstoši pastāvīgajai lēmumpieņemšanas praksei, bet tajā esot mainīta pieeja, kā tas ir uzsvērts lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Elf Aquitaine* /Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620), piemērojot prezumpciju par mātesuzņēmumu izšķirošu ietekmi uz to meitasuzņēmumiem. Otrkārt, šī pieejas maiņa esot izraisījusi būtiski atšķirīgu attieksmi pret apelācijas sūdzības iesniedzēju, kam Komisijai būtu bijis jāpievērš īpaša uzmanība. Treškārt, būtu jāuzsver, ka izskatāmajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzējas atbildība pilnībā ir atvasināta no tās meitasuzņēmuma, kas vienīgais bija tieši piedalījies pārkāpumā, atbildības. Ceturtkārt, *Total* oficiāli esot ticis informēts tikai tad, kad tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, kas, iespējams, var aizskart tiesības uz aizstāvību.

37 — Par to liecina apstāklis, ka šo pamatu Tiesa noraidīja kā jaunu pamatu (skat. spriedumus *Langnese-Iglo*/Komisija, C-279/95 P, EU:C:1998:447, 53.–56. punkts, un *The Dow Chemical Company*/Komisija, C-179/12 P, EU:C:2013:605, 80.–83. punkts).

38 — C-521/09 P, EU:C:2011:620, 150.–165. punkts.

114. Atsaucoties uz spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620) (it īpaši tā 160. un 167. punktu), *Total* uzskata, ka pretēji Vispārējās tiesas apgalvojumam pārsūdzētā sprieduma 123. punktā Komisija nav izskatījusi visus tās sniegtos pierādījumus. Vispārējā tiesa šajā jautājumā neesot kritizējusi apstrīdētā lēmuma pilnīgu pamatojuma trūkumu, kas ir būtiskas procesuālas prasības pārkāpums. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka pārsūdzētajā spriedumā esot sajaukta (skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 74. un 146. punktu) Komisijai dotā iespēja gadījumā, kad mātesuzņēmumam pilnībā pieder tās meitasuzņēmums, prezumēt, ka tie veido vienu ekonomisku vienību, no vienas puses, un likumīgā iespēja uzņēmumam, kas vēlas atspēkot šādu prezumpciju, iesniegt pierādījumus tam, ka abi uzņēmumi nav viena vienība, no otras puses.

115. Otrkārt, *Total* uzskata, ka, aizstājot Komisijas pamatojumu ar savējo, nevis kritizējot apstrīdēto lēmumu par pamatojuma nesniegšanu, Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tiesiskuma pārbaudes robežas, kam nenovēršami ir jāizraisa pārsūdzētā sprieduma atcelšana. Tas tā esot it īpaši attiecībā uz pamatojumu, atbildot uz argumentiem attiecīgi par *Total Raffinage Marketing* (T-566/08, EU:T:2013:423) pašfinansēšanos (it īpaši pārsūdzētā sprieduma 89. un 90. punkts), par to, ka meitasuzņēmums savam mātesuzņēmumam nebija paziņojis par savu darbību tirgū (pārsūdzētā sprieduma 95. punkts), ka mātesuzņēmums nebija devis instrukcijas apelācijas sūdzības iesniedzējai (pārsūdzētā sprieduma 99. punkts), un visbeidzot, ka nebija personāla pārklāšanās mātesuzņēmuma un tā meitasuzņēmuma vadībās (pārsūdzētā sprieduma 75.–80. punkts).

116. Komisija lūdz noraidīt šos iebildumus, jo uzskata tos par nepieņemamiem un katrā ziņā par nepamatotiem.

b) Vērtējums

i) Pieņemamība

117. Vispirms ir jālemj par šīs daļas pieņemamību.

118. Kā ir norādījusi Komisija, ir leģitīmi vēlēties noskaidrot, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja, pirmoreiz uzdodot jautājumu par pamatojumu kā apstrīdētā lēmuma būtisku formālu prasību, vēlas grozīt Vispārējā tiesā izskatītā strīda priekšmetu.

119. Šķiet, ka pārsūdzētā sprieduma punkti, kas ir apstrīdēti šīs apelācijas sūdzības otrajā pamatā [39], kura mērķis bija atbildēt uz argumentiem, kas tika izklāstīti Vispārējā tiesā izvirzītā ceturtā pamata otrajā daļā, būtībā attiecās uz to, lai noskaidrotu, vai Komisija bija pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā attiecībā uz pierādījumiem, kas tika sniegti, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

120. Apelācijas sūdzības iesniedzēja arī ir uzsvērusi, ka šajā pamatā formulētie pārmetumi attiecās uz apstrīdētā lēmuma "pilnīgu pamatojuma trūkumu", kas Vispārējai tiesai būtu bijis jāaplūko pēc savas ierosmes.

121. Šajā ziņā skaidri ir noteikts, ka LESD 296. pantā paredzētā pienākuma norādīt pamatojumu iestāžu pieņemtajos tiesību aktos, kas ir būtiska formāla prasība, nepildīšanu tiesa *var* izvirzīt pēc savas ierosmes. Šī iespēja loģiski izriet no tā, ka tiesai, kurai ir jāatrisina strīds, ir jāiepazīstas ar tiesību akta autora argumentāciju, lai konkrēti veiktu savu pārbaudi. Tādējādi skaidri ir noteikts, ka pienākuma pamatot individuālu lēmumu pamatmērķis ir ļaut veikt pārbaudi tiesā [40].

39 — Pārsūdzētā sprieduma 88.–93. un 94.–96. punkts.

40 — Skat. it īpaši spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620, 148. punkts un tajā minētā judikatūra).

122. Jautājums par to, vai pamatojuma nesniegšana vienmēr ir *jāizvirza* pēc savas ierosmes, ir daudz sarežģītāks, un izskatāmās lietas īpašos apstākļos uz to ir jāsniedz noliedzoša atbilde.

123. Manuprāt, tad, kad tiesai ir jālemj par apstrīdētajā lēmumā ietvertā vērtējuma pamatotību – šajā gadījumā attiecībā uz tādu pierādījumu pārbaudi, kas ir sniegti, lai atspēkotu prezumpciju par apelācijas sūdzības iesniedzējas izšķirošu ietekmi uz tās meitasuzņēmumu, – tiesai, lai veiktu savu pārbaudi, noteikti ir jāsaprot apstrīdētā lēmuma saturs un tiesību akta autora argumentācija. Citiem vārdiem sakot, Komisijas vērtējumu pamatotības pārbaude noteikti, pat netieši ietver pārbaudi attiecībā uz apstrīdētā lēmuma pamatojuma pietiekamību.

124. Tādējādi es pilnīgi piekrītu Komisijas nostājai, ka Vispārējai tiesai neesot pienākuma pēc savas ierosmes pārbaudīt apstrīdētā lēmuma pamatojumu attiecībā uz aspektiem, uz kuriem tai netika norādīts. Tieši šajā ziņā Tiesa nesen ir nospriedusi, noraidot apelācijas tiesvedībā divus apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītos pamatus attiecībā uz apstrīdētā lēmuma pamatojumu, kuri atšķirībā no izskatāmās lietas pirmajā instancē netika skaidri izvirzīti [41].

125. Šajā lietā izskatāmais gadījums atšķiras no tā, kas tika aplūkots spriedumā *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620), – tajā jautājums par apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, kas tika izvirzīti, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošo ietekmi, noraidīšanas pamatojumu tieši tika uzdots pirmajā instancē [42].

126. Šajā gadījumā ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja savu argumentāciju ir balstījusi uz prezumpcijas par izšķirošas ietekmes uz savu meitasuzņēmumu *Total France* īstenošanu un pierādījumiem, kuriem būtu jāliek Komisijai atspēkot minēto prezumpciju. Pārsūdzētā sprieduma kritizētie punkti tātad attiecās uz Komisijas vērtējumu pamatotību un, iespējams, apstrīdētā lēmuma pamatojuma nepietiekamību, no būtisku formālu prasību ievērošanas viedokļa raugoties.

127. Tādējādi es uzskatu, ka pamata pirmā daļa ir jānoraida kopumā kā nepieņemama.

128. Manuprāt, ir grūti iedomāties, ka Vispārējo tiesu varētu kritizēt par to, ka tā neesot izskatījusi jautājumu, kas tai netika tieši iesniegts. Citāds risinājums, manuprāt, pārkāptu procesa pamatprincipus, uzliekot nesamērīgu pienākumu tiesai, – šī pienākuma pamatojums ir vēlme zināmā mērā "kompensēt" Tiesas apstiprinātu prezumpcijas par mātesuzņēmumu izšķirošo ietekmi uz to meitasuzņēmumiem izmantošanu. Turpinājumā es to vēl aplūkošu.

129. Ja Tiesa nepiekristu šim secinājumam, tad pēc būtības ir jāizskata jautājums par to, vai Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā principus, kas izriet no minētā sprieduma *Elf Aquitaine*/Komisija.

ii) Pienākuma norādīt pamatojumu apjoms saskaņā ar spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P)

130. Apelācijas sūdzības iesniedzēja, šķiet, ierosina, ka saistībā ar Komisijas lēmumiem par izšķirošas ietekmes prezumpciju atkal ļoti aktuāls ir kļuvis jautājums par iestāžu tiesību aktu pamatojuma pārbaudi pēc tiesas pašas ierosmes. Ja tiktu ievēroti principi, kas izriet no sprieduma *Elf Aquitaine* /Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620), Tiesai it īpaši būtu bijis jāuzsver, ka papildus Komisijas pienākumam iekļaut apstrīdētajā lēmumā tādu iemeslu "detalizētu izklāstu", saskaņā ar kuriem tā varētu uzskatīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas, mātesuzņēmuma, iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, lai atspēkotu šajā lēmumā piemēroto prezumpciju, Vispārējai tiesai esot bijusi jāpievērš *īpaša uzmanība* jautājumam par to, vai Komisija ir izpildījusi šo pienākumu (sprieduma 167. punkts).

41 — Skat. spriedumu *Gascogne Sack Deutschland*/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768, 46.–55. un 61.–64. punkts).

42 — Skat. šī sprieduma 9. punktu, kurā ir minēts, ka Vispārējā tiesa pārbaudīja tajā izvirzīto otro pamatu, kas ir balstīts uz nepietiekamu pamatojumu.

131. Atgādināšu, ka spriedumā *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620) Tiesa it īpaši uzsvēra, ka, runājot it īpaši par Komisijas lēmumu, kurš attiecībā uz dažiem adresātiem balstīts tikai un vienīgi uz izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpciju, jākonstatē, ka Komisijai – lai šo prezumpciju faktiski nepadarītu neatspēkojamu – katrā ziņā šiem adresātiem atbilstoši ir jāizklāsta iemesli, uz kuriem pamatojoties minētie faktiskie un tiesiskie apstākļi nav bijuši pietiekami, lai atspēkotu minēto prezumpciju. Komisijas pienākums pamatot savus lēmumus šajā jautājumā it īpaši izriet no minētās prezumpcijas atspēkojamības, un to var atspēkot, ieinteresētajām personām iesniedzot pierādījumu par starp attiecīgiem uzņēmumiem pastāvošām ekonomiskām, organizatoriskām un juridiskām saitēm (minētā sprieduma 153. punkts).

132. Šajā kontekstā Tiesa precizēja, ka, lai arī Komisijai nav noteikti jāpauž viedoklis par visiem argumentiem, kurus tajā ir izvirzījušas ieinteresētās personas, Vispārējai tiesai, *ņemot vērā visus lietas apstākļus*, bija jāpievērš īpaša uzmanība jautājumam par to, vai apstrīdētajā lēmumā ir ietverts detalizēts tādu iemeslu izklāsts, saskaņā ar kuriem Komisija varētu uzskatīt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, lai atspēkotu šajā lēmumā piemēroto prezumpciju (sprieduma 161. un 167. punkts).

133. Papildus iepriekš minētajam apstāklim, kas tika minēts Vispārējā tiesā, ar jautājumu par Komisijas lēmuma daļas attiecībā uz prezumpcijas par izšķirošu ietekmes īstenošanu un tās atspēkošanai izvirzītajiem argumentiem pamatojumu Tiesa, pēc manām domām, vēlējās uzsvērt īpašus apstākļus, nevis, manuprāt, noteikt jebkādu pienākumu sniegt pastiprinātu pamatojumu un tādējādi prasīt, lai Vispārējā tiesa šajā ziņā būtu īpaši modra.

134. Tas, manuprāt, diezgan skaidri izriet no jēdzieniem, kurus lieto Tiesa, kura, atgādinājusi pastāvīgo judikatūru attiecībā uz individuālas piemērojamības tiesību aktu pamatojumu [43], it īpaši noteikumu, saskaņā ar kuru prasība norādīt pamatojumu ir jāpielāgo katram konkrētajam gadījumam, norāda uz lietas īpatnībām.

135. Pirmkārt, Tiesa norādīja, ka tikai vienā apstrīdētā lēmuma apsvērumā šajā lietā Komisija faktiski bija izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ tā noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītos argumentus par apgalvoto tās meitasuzņēmuma autonomiju [44].

136. Saskaņā ar Tiesas viedokli attiecīgo lietu raksturoja pieejas maiņa – kas netika apstrīdēta apelācijas tiesvedībā – pret apelācijas sūdzības iesniedzēju lēmumā par "organiskajiem peroksīdiem" [45] un šajā lietā apstrīdētajā lēmumā [46].

137. Saskaņā ar tiesas spriedumu tikai "īpašu apstākļu" dēļ Tiesa visbeidzot secināja, ka Vispārējā tiesa bija pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka apstrīdētais lēmums ir saderīgs ar EKL 253. pantu, un neatzīstot, ka apstrīdētajā lēmumā – ciktāl tas attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējai uzlikto naudas sodu – nav norādīts pamatojums [47].

138. Šajā gadījumā, man nešķiet, ka principi, kas izriet no šī sprieduma, netika ievēroti.

43 — Skat. *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620, 144.–155. punkts).

44 — Turpat (168. punkts).

45 — Komisijas 2003. gada 10. decembra Lēmums C(2003) 4570, galīgā redakcija, par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/E-2/37.857 - Organiskie peroksīdi) (OV 2005, L 110, 44. lpp.).

46 — Proti, Komisijas 2005. gada 19. janvāra Lēmums C(2004) 4876, galīgā redakcija, par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/E-1/37.773 – *AMCA* (skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija, EU:C:2011:620, 163.–167. punkts).

47 — Skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620, 170. punkts).

139. Pirmkārt, kā ļoti pamatoti ir uzsvērusi Komisija, gan Komisijas lēmuma formulējums, gan īpašie apstākļi, kas izraisīja tā pieņemšanu, manuprāt, atšķiras no tiem, kas tika aplūkoti lietā, kurā pasludināts spriedums *Elf Aquitaine*/Komisija (C-521/09 P, EU:C:2011:620). Neapšaubāmi, ka šim Komisijas lēmumam ir spēcīgāks pamatojums [48] un noteikti tas ir mazāk pārprotams par to, kas tika aplūkots šajā lietā.

140. Otrkārt, var šaubīties par to, ka Komisija, pieņemot apstrīdēto lēmumu izskatāmajā lietā, būtu atkāpusies no savas lēmumpieņemšanas prakses. Tā zināmā mērā atbilst parastajai pieejai attiecībā uz prezumpciju par faktisku izšķirošās ietekmes īstenošanu attiecībās starp mātesuzņēmumiem un tiem pilnībā piederošiem meitasuzņēmumiem. Manuprāt, Komisija šo prezumpciju un tās atzīšanu Tiesas judikatūrā [49] ir izmantojusi vēl ilgi pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas.

141. No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka argumentācija attiecībā uz apgalvoto pienākuma norādīt pamatojumu neievērošanu, kā tas ir precizēts iepriekš minētajā spriedumā *Elf Aquitaine*/Komisija, manuprāt, nevar tikt pieņemta.

142. Katrā ziņā es neesmu pārliecināts, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kādu kļūdu, veicot apstrīdētā lēmuma "pamatojuma analīzi". Man šķiet, ka Vispārējā tiesa pienācīgi ņēma vērā visus apelācijas sūdzības iesniedzējas pierādījumus, kas tika sniegti, lai apstrīdētu un atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi šajā kontekstā [50], un pārliecinājās, ka Komisija bija pārbaudījusi pierādījumus, kas tika sniegti atbildē uz paziņojumu par iebildumiem. Par to liecina Vispārējās tiesas garš izklāsts, pārbaudot šajā ziņā prasītājas izvirzītos argumentus, un attiecīgi tā ņēma vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas un *Total France* vadības amatu pārklāšanās neesamību (75.–81. punkts), apgalvoto autonomiju, kas bija *Total France* savas komerciālās stratēģijas noteikšanā (82.–87. punkts), apgalvoto *Total France* finansiālo autonomiju un pārdošanas rādītāju parafīna vasku nelielo proporciju tā apgrozījumā (88.–93. punkts), apgalvojumus, ka *Total France* nebija informējis apelācijas sūdzības iesniedzēju par savu darbību tirgū (94.–96. punkts), un apgalvojumus, ka *Total France* nebija jāievēro apelācijas sūdzības iesniedzējas norādījumi un ka tas ir darbojies savā vārdā un uz sava rēķina (97.–100. punkts).

143. Atšķirībā no apelācijas sūdzības iesniedzējas es uzskatu, ka šādā izklāstā nav sajaukta iespēja izmantot prezumpciju par izšķirošu ietekmi, kā tā izriet no judikatūras, un leģitīmā iespēja ikvienam uzņēmumam sniegt pierādījumus, lai atspēkotu minēto prezumpciju.

144. Visbeidzot attiecībā uz iebildumu, ka Vispārējā tiesa, it īpaši 89., 90., 95., 98. un 99. punktā, Komisijas kļūdaino vērtējumu esot aizstājusi ar savējo, tas mani arī nepārliecina.

145. Papildus apstāklim, ka dažos fragmentos ir plaši izklāstīti apsvērumi [51], kuru atzīšana par spēkā neesošiem nevarētu izraisīt sprieduma atcelšanu [52], apstākli, ka Vispārējā tiesa sprieduma daļā, kurā ir aplūkota ceturtā pamata otrā daļa, esot pārņēmusi dažus Komisijas izklāstītos apsvērumus, veicot to kritisku analīzi, pamatojoties uz debatēm lietas dalībnieku starpā, nevarētu pielīdzināt mēģinājumam aizstāt pamatojumus.

146. Tādēļ es ierosinu otrā pamata pirmo daļu noraidīt kā nepieņemamu un katrā ziņā kā nepamatotu.

48 — Vērtējums attiecībā uz uzņēmuma, kas ir atbildīgs par pārkāpuma izdarīšanu, un apelācijas sūdzības iesniedzēju ir izklāstīts aptuveni divdesmit apsvērumos (apstrīdētā lēmuma 574.–586. apsvērums).

49 — Skat. it īpaši spriedumu *Akzo Nobel* u.c./Komisija (C-243/12 P, EU:C:2009:536, 58.–63. punkts un tajos minētā judikatūra).

50 — Skat. ceturtā pamata pārbaudi pārsūdzētā sprieduma 67.–102. punktā.

51 — Tas ir attiecināms uz pārsūdzētā sprieduma 80. un 99. punktu.

52 — Skat. it īpaši spriedumu Komisija/*Deutsche Post* (C-399/08 P, EU:C:2010:481, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).

2) Otrā daļa: Vispārējās tiesas pamatojuma neesamība, īstenojot tās grozīšanas pilnvaras

a) Lietas dalībnieku argumenti

147. Apelācijas sūdzības iesniedzēja kritizē Vispārējo tiesu par to, ka tā pēc savas ierosmes nav pārbaudījusi naudas soda apmēra pamatojuma atbilstošo raksturu, ņemot vērā gan pārkāpuma smagumu, gan ilgumu, lai arī tā to ir izdarījusi spriedumā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423). *Total* uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi divkāršu kļūdu tiesību piemērošanā: pirmkārt, tā neatkarīgi un pēc savas ierosmes nepārbaudīja tai uzliktā naudas soda piemērotību un, otrkārt, tā pamatoja savu vērtējumu kļūdaini, pārsūdzētā sprieduma 224. punktā tikai norādot, ka naudas soda apmērs ir piemērots "attiecībā uz visiem apstākļiem izskatāmajā lietā".

148. Komisija lūdz šo daļu noraidīt.

b) Vērtējums

149. Otrā pamata otrā daļa, manuprāt, ietver divus aspektus. Pirmā daļa ir cieši saistīta ar pirmajā pamatā uzdotajiem jautājumiem, jo tajā ir saglabāts paralēlisms ar spriedumā *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423) noteikto naudas soda apmēru. Otrās daļas mērķis ir vispārēji norādīt uz pamatojuma nesniegšanu saistībā ar tai uzliktā naudas soda piemēroto raksturu.

150. Attiecībā uz pirmo aspektu ir jānorāda uz iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem. Faktiski Vispārējā tiesa ne tikai nelika pielāgot apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmēru atbilstoši tam, kāds tas beigās tika uzlikts tās meitasuzņēmumam, bet apelācijas sūdzības iesniedzējas kritika saistībā ar pārkāpuma ilgumu Vispārējā tiesā attiecās tikai uz to pašu Vispārējās tiesas kritizēto aspektu, un tātad tai nebija "tas pats priekšmets".

151. Attiecībā uz otro aspektu es neuzskatu, ka pārsūdzētā sprieduma konkrētie punkti (214.–219. un 224. punkts), uz kuriem norāda apelācijas sūdzības iesniedzēja, ietvertu jebkādas kļūdas vērtējumā vai pamatojuma neesamību, lai arī cik vispārēji un īsi nebūtu Vispārējās tiesas pieņemtie apsvērumi.

152. Šajā gadījumā ir jāatgādina, ka Vispārējā tiesa turpinājumā pauda savu viedokli par pamatiem, kas izvirzīti grozīšanas prasījumu atbalstam [53].

153. Vispirms tā noraidīja astoto pamatu par apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda atcelšanu, kas bija balstīts uz 2006. gada pamatnostādņu pārkāpumu un naudas soda apmēru nesamērīgumu. Vispārējās tiesas pieņemtajā argumentācijā, atbildot uz šo pamatu [54], nav nekādu neskaidrību, un turklāt tā nekādā veidā nav tikusi apstrīdēta šajā apelācijas tiesvedībā.

154. Tātad, pamatojoties uz šī, manuprāt, pietiekamā izklāsta [55], tā noraidīja visu apelācijas sūdzības iesniedzējas devītajā pamatā izstrādāto argumentāciju, kas tika izvirzīta, lai panāktu būtisku naudas soda apmēra samazināšanu, un kas bija balstīta, iespējams, uz kļūdainas apgalvoto darbību smaguma un ilguma noteikšanas un uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.

53 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 191.–224. punktu.

54 — Turpat (193.–204. punkts).

55 — Turpat (208.–220., 222. un 223. punkts).

155. Turklāt, lai arī Vispārējā tiesa, izvērtējot iebildumu, kas balstīts uz nepietiekamu pamatojumu, neņemot vērā strīdīgo darbību seku neesamību attiecīgajā tirgū, norādīja, ka pamatojuma izvērtēšana attiecās uz apstrīdētā lēmuma tiesiskuma pārbaudi, ko tā veic saskaņā ar EKL 230. pantu [56], tā tomēr neatteicās atbildēt uz argumentiem, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja bija izvirzījusi prasības pieteikumā pirmajā instancē [57].

156. Šie apsvērumi, manuprāt, ir tikpat juridiski korekti attiecībā uz argumentiem, kas izvirzīti, lai atspēkotu Komisijas secinājumus par pārkāpuma ilgumu (skat. pārsūdzētā sprieduma 215.–219. punktu).

157. Visbeidzot nevaru piekrist argumentācijai par to, ka pārsūdzētā sprieduma 224. punktā izdarītais secinājums, saskaņā ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmērs bija atbilstošs "attiecībā uz visiem apstākļiem izskatāmajā lietā", kas esot īpaši neskaidrs un vispārējs, pierādot to, ka Vispārējā tiesa nav īstenojusi tās neierobežoto kompetenci, kas ir tās pienākums.

158. Papildus tam, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nenorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 224. punktā ietverto secinājumu Vispārējā tiesa izdarīja, izskatot visus pamatus, kas ir izvirzīti, lai pamatotu prasību grozīt lēmumu, tā nenorāda, kādiem tieši tiesvedības gaitā minētajiem elementiem Vispārējās tiesas argumentācijā netika sniegts pamatojums.

159. Pieņemot, ka faktiski apelācijas sūdzības iesniedzējas mērķis ir kritizēt Vispārējās tiesas veiktās pārbaudes saistībā ar tai uzliktā naudas soda piemēroto raksturu, tā nemin, kādi aspekti, viņasprāt, būtu jāņem vērā, īstenojot neierobežoto kompetenci. Nevar prasīt, lai Vispārējā tiesa, īstenojot minēto kompetenci, Komisijas veikto vērtējumu aizstātu ar savu, pēc savas ierosmes izskatot citus iebildumus, kurus, iespējams, var celt pret apstrīdētā lēmuma strīdīgajiem aspektiem [58].

160. Visu šo iemeslu dēļ ierosinu noraidīt otro pamatu kopumā.

C – *Par ceturto, piekto un sesto pamatu attiecībā uz naudas soda atcelšanu vai tā apmēra grozīšanu*

161. Savā ceturtajā pamatā apelācijas sūdzības iesniedzēja pakārtoti prasa Tiesai, lai tā, ņemot vērā it īpaši trešajā pamatā izklāstītos apsvērumus, pilnībā izmanto savas grozīšanas pilnvaras, atceļot vai samazinot *Total* uzliktā naudas soda apmēru, ņemot vērā visus izskatāmajā lietā pastāvošos tiesiskos apstākļus.

162. Savā piektajā pamatā apelācijas sūdzības iesniedzēja vēl pakārtotāk lūdz, ja pārsūdzētais spriedums netiktu atcelts, Tiesai konstatēt, ka Vispārējā tiesa esot nepareizi piemērojusi savas grozīšanas pilnvaras, un saskaņot *Total* uzlikto naudas sodu ar tās meitasuzņēmumam uzlikto naudas sodu, ņemot vērā spriedumu *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423), vai arī samazināt naudas sodu par EUR 2 704 158.

163. Savā sestajā un pēdējā pamatā, kas izvirzīts pakārtoti, apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz Tiesai katrā ziņā saskaņot tai uzliktā naudas soda pamatsummu ar tās meitasuzņēmumam *Total France* uzlikto naudas sodu vai gadījumā, ja meitasuzņēmums iesniegtu apelācijas sūdzību, ar Tiesas spriedumu par šo apelācijas sūdzību, ja tā uzskata, ka tiesvedības stadija ļauj izlemt lietu, vai arī ar Vispārējās tiesas spriedumu, kas pasludināts pēc Tiesas veiktās lietas nosūtīšanas atkārtotai izskatīšanai Vispārējā tiesā. To pašu iemeslu dēļ *Total* uzskata, ka iespējamajai tās meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda atcelšanai ir jāizraisa arī tai uzliktā naudas soda atcelšana.

56 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 212. punkta pirmo teikumu.

57 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 212. punkta trešo teikumu.

58 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Siemens* u.c./Komisija (C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, EU:C:2013:866, 340. punkts).

164. Tā kā pirmie trīs apelācijas sūdzības pamati ir jānoraida, ceturtais pamats, kas izvirzīts ar nosacījumu, ka viens no iepriekš minētajiem pamatiem, it īpaši trešais pamats, tiktu pieņemts, manuprāt, ir jānoraida.

165. Turklāt ir jāatgādina, ka Tiesai, apelācijas tiesvedībā lemjot par tiesību jautājumiem, taisnīguma apsvērumu dēļ nav jāveic savs vērtējums, lai aizstātu Vispārējās tiesas vērtējumu, kuru tā, īstenojot tai piešķirto neierobežoto kompetenci, ir veikusi, lemjot par naudas sodu apmēru, kas uzņēmumiem ir uzlikti par Savienības tiesību pārkāpumu [59].

166. Turklāt ir jānorāda, ka Vispārējā tiesā jau tika iesniegta prasība samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmēru, un ka pēc tās argumentu izskatīšanas un savas neierobežotās kompetences īstenošanas tā ir nospriedusi, ka tāda samazināšana ir nepamatota.

167. Atliek vēl noteikt, vai šajā gadījumā ir lietderīgi, ka Tiesa saskaņo apelācijas sūdzības iesniedzējai uzliktā naudas soda apmēru ar šobrīd Tiesā izskatāmajā paralēlajā lietā *Total Marketing Services* /Komisija (C-634/13 P) minētajam meitasuzņēmumam samazināto naudas sodu (skat. manu secinājumu 103.–112. punktu).

168. Izskatāmajā lietā es ierosinu daļēji pārskatīt Vispārējās tiesas spriedumu un tādējādi noteikt šim meitasuzņēmumam naudas sodu EUR 116 364 588 apmērā, lai ņemtu vērā to, ka Vispārējā tiesa kļūdaini ir apstiprinājusi vērtējumu, saskaņā ar kuru *Total France* turpināja piedalīties aizliegtajā vienošanās attiecībā uz parafīna vasku pēc 2004. gada 11. un 12. maija tehniskās sanāksmes.

169. Tādējādi rodas jautājums, vai ir lietderīgi izskatāmajā lietā ņemt vērā minēto naudas soda samazināšanu attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzēju saskaņā ar sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) piedāvāto iespēju.

170. Par šo konkrēto aspektu ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja tāpat kā tās meitasuzņēmums *Total France* sava devītā pamata pirmajā daļā attiecībā uz šo pēdējo uzņēmumu apgalvo, ka Komisija bija kļūdaini uzskatījusi, ka piedalīšanās ar parafīna vasku saistītajā pārkāpumā beigu termiņš bija 2005. gada 28. aprīlis [60].

171. Tādējādi prasībām lietās, kurās tika taisīti spriedumi *Total*/Komisija (T-548/08, EU:T:2013:434) un *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423) un kuras Vispārējā tiesā attiecīgi ir cēlusi apelācijas sūdzības iesniedzēja un tās meitasuzņēmums *Total France*, ir raksturīgs tieši šis priekšmeta identiskuma aspekts sprieduma Komisija/*Tomkins* (C-286/11 P, EU:C:2013:29) izpratnē.

172. Šajos apstākļos saskaņā ar judikatūru, kas izriet no šī sprieduma, Savienības tiesai ir tiesības tiešā veidā izdarīt secinājumus no naudas soda papildus samazināšanas, kuras saglabāšana attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas meitasuzņēmumu ir ierosināta paralēlajā šobrīd Tiesā izskatāmajā lietā *Total Marketing Services*/Komisija (C-634/13 P).

173. Tomēr Savienības tiesa nekādā ziņā pati nedrīkst saskaņot prasītājai uzliktā naudas soda apjomu ar Vispārējās tiesas veikto pirmo naudas soda samazinājumu, proti, lai kritizētu samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpumu, ņemot vērā *Total France* piedalīšanās pārkāpumā ilgumu (skat. šo secinājumu 13. punktu).

59 — Skat. it īpaši spriedumu *E.ON Energie*/Komisija (C-89/11 P, EU:C:2012:738, 125. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 — Šajā ziņā skat. pārsūdzētā sprieduma 215. punktu.

174. Kopumā, lai arī Tiesa izskatāmās lietas apstākļos ir tiesīga tiešā veidā ņemt vērā samazinājumu, kā to attiecībā uz meitasuzņēmumu *Total France* es ierosinu pieņemt iepriekš minētajā paralēlajā lietā *Total Marketing Services*/Komisija, tā tomēr nevar tieši ņemt vērā Vispārējās tiesas noteikto samazinājumu lietā, kurā tika taisīts spriedums *Total Raffinage Marketing*/Komisija (T-566/08, EU:T:2013:423).

175. Tātad tas varētu šķist ļoti samāksloti, ka Tiesa pati šādos apstākļos veiktu naudas sodu saskaņošanu. Tiesa faktiski nav tiesīga ņemt vērā pirmo naudas soda samazinājumu (proti, par kuru ir lēmusi Vispārējā tiesa), bet tikai otro naudas soda samazinājumu, ja Tiesa pieņemtu manus ierosinājumus, kas izteikti šobrīd Tiesā izskatāmajā lietā *Total Marketing Services*/Komisija (C-634/13 P). Šis apstāklis, manuprāt, parāda visus tiesas iesaistīšanās ierobežojumus.

176. Tomēr ir acīmredzami, kā esmu minējis iepriekš, ka ir uzstājīgi jāatgādina, ka vispirms Komisijai ir jāizdara secinājumi no gaidāmā sprieduma saskaņā ar LESD 266. panta pirmo daļu. Tas ietver to, ka Komisija katrā ziņā nevar prasīt apelācijas sūdzības iesniedzējai maksāt lielāku naudas sodu par to, kas beigu beigās būs jāmaksā tās meitasuzņēmumam *Total France* saskaņā ar galīgo nolēmumu šobrīd Tiesā izskatāmajā paralēlajā lietā *Total Marketing Services*/Komisija (C-634/13 P).

177. Ar šo vienīgo izņēmumu, es uzskatu, ka pēdējie trīs pamati nevar tikt pieņemti.

VI – **Secinājumi**

178. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai nospriest šādi:

1) prasību noraidīt;

2) *Total SA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.